

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy
o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników**

Uchwalona w dniu 27 maja b.r. ustawa stanowi rezultat prac Sejmu nad dwoma projektami poselskimi. Projekty te zmierzały do rozwiązania problemu polegającego obowiązkowo składania zgłoszenia aktualizacyjnego przez podatników, którym wydano nowy dowód osobisty. Jeden z projektów (druk sejmowy nr 2427) przewidywał zniesienie obowiązku podawania w postępowaniu o nadanie numeru identyfikacji podatkowej – rodzaju i numeru dowodu tożsamości, drugi natomiast (druk sejmowy nr 2428) zakładał wykonywanie obowiązku aktualizowania danych, wynikającego z faktu wydania dowodu osobistego, z urzędu przez organ wydający dowód osobisty.

W opiniowanej nowelizacji nie przyjęto żadnego z rozwiązań zawartych w projektach. Uchwalono jedynie, iż podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych nieprowadzący działalności gospodarczej, dla których obowiązek aktualizowania danych wynika z faktu otrzymania dowodu osobistego, mogą dokonać zgłoszenia aktualizacyjnego za pośrednictwem organu wydającego dowód osobisty. Organ ten obowiązany jest do poinformowania podatnika o obowiązku złożenia zgłoszenia aktualizacyjnego oraz do przekazania zgłoszenia naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu dla podatnika.

Powszechny obowiązek wymiany dowodów osobistych wydanych przed dniem 1 stycznia 2001 r. przewiduje art. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawy o działalności gospodarczej. Wynikający z tej wymiany obowiązek zaktualizowania numeru dowodu tożsamości podanego w postępowaniu o nadanie numeru identyfikacji podatkowej, wynikający z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, był przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Finansów z dnia 26 listopada 2003 r., w którym Rzecznik zwrócił uwagę między innymi, iż "wątpliwość jaka pojawia się na tle tej sprawy dotyczy celów, którym służyć na zbieranie przez organy skarbowe informacji o rodzaju i numerze dowodu tożsamości pod „groźbą kary". Zgodnie z art. 31a ust. 1 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych cechą jednoznacznie

identyfikującą osobę fizyczną jest numer PESEL. Numer ten zamieszczany jest każdorazowo w dowodzie osobistym i nie ulega zmianie. Skoro zaś rodzaj i numer dowodu osobistego nie identyfikuje danej osoby lecz PESEL rodzi się uzasadnione pytanie, czy niezbędne jest żądanie aktualizacji tych danych przez podatników". Rzecznik przypomina, że "zgodnie z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP władze publiczne nie mogą gromadzić o obywatelach innych informacji niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym". Zdaniem Rzecznika obowiązek powiadomienia "powinny wykonać organy państwowe (jak np. organy właściwe w sprawach ewidencji ludności i dowodów osobistych) przez przekazanie stosownych danych o nowym dokumencie tożsamości do urzędu skarbowego właściwego dla miejsca zameldowania (lub ostatniego miejsca zameldowania podatnika) bądź też dane te powinny być przekazywane właściwym urządowi skarbowym centralnie przez system PESEL. Skoro jest możliwe do zrealizowania przekazywanie przez organy prowadzące ewidencję ludności, pisemnych informacji o zgonach podatników do właściwych dla ich ostatniego miejsca zamieszkania urzędów skarbowych, który to obowiązek nakłada na organy ewidencji ludności art. 12 ust. 3 ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, to nie należy przerzucać na podatników obowiązku przekazywania informacji o nowych numerach dowodów osobistych."

W związku z tym, iż w uchwalonym przez Sejm brzmieniu nowelizacja nie dotyczy przypadków niezłożenia w terminie zgłoszenia aktualizacyjnego przez podatników, którzy wymienili dowody osobiste przed dniem wejścia w życie ustawy, wydaje się celowe rozważenie przyjęcia następującej poprawki polegającej na dodaniu do nowelizacji przepisu przejściowego:

dodaje się art. 1a w brzmieniu:

"Art. 1a. Podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych nieprowadzący działalności gospodarczej, dla którego obowiązek aktualizowania danych objętych zgłoszeniem identyfikacyjnym wyniknął z faktu wymiany dowodu osobistego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i który nie złożył zgłoszenia aktualizacyjnego w terminie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy nowelizowanej w art. 1, nie podlega z tego tytułu odpowiedzialności karnej za wykroczenie skarbowe, jeżeli dokonał zgłoszenia aktualizacyjnego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy albo dokona takiego zgłoszenia do właściwego naczelnika urzędu skarbowego albo organu emerytalnego lub rentowego w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy."

W obecnym stanie prawnym podatnicy nie są informowani przez organ wydający dowód osobisty o obowiązku złożenia zgłoszenia aktualizacyjnego, wydaje się zatem zasadne, aby opóźnienie w złożeniu tego zgłoszenia albo niezłożenie go, nie powodowało odpowiedzialności za wykroczenie skarbowe - po warunkiem dokonania zgłoszenia w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie nowelizacji.

Roman Kapeliński